

I posle tri meseca pisanja o lošim uslovima u kojima rade zaposleni u pojedinim stranim kompanijama izostaje reakcija države

Zašto vlast ćuti o pelenama

Ograničavanje vremena za odlazak u toalet, padanje u nesvest zbog visokih temperatura i klima kojih u proizvodnim halama nema ili ne rade, ponižavajući odnos menadžera prema zaposlenima, zabrana sindikalnog organizovanja.

To je samo deo spiska lošeg postupanja poslodavaca, koji je podugačak, baš kao i spisak firmi koje su u Srbiju došle da za male pare dobiju radnu snagu, koja će da ćuti i trpi jer boljeg nema. Jura, Geoks, Kalcedonija, Golden lejdi, navode u sindikatima, samo su neke od njih. O Juri je samo Danas traktate pisao, ali ni tri meseca posle prvog objavljenog teksta o tome kako radnicima, između ostalog, savetuju da nose pelene kako bi manje išli u toalet - nema reakcije države.

Država je dovela "strane investitore", dala im subvencije, za svakog radnika i do 10.000 evra, dala im zemljište da na njemu grade i montiraju svoje hale i obećala ko zna šta još. I zato ne čudi, što Danas dva meseca nije dobio odgovor od Ministarstva rada o izveštajima svih inspekcija urađenih u Juri od 2010. do danas. Čak ni posle upozorenja poverenika Rodoljuba Šabića da to mora da uradi. I onda se postavlja pitanje da li je država tu da štiti investitore koji ne moraju ni dinara da ulože u radnika celih pet godina ili radnike, građane ove zemlje koji su tu vlast odabrali da se bori i izbori za njih. Zašto vlast žmuri na očigledne probleme koji postoje? Zar davanjem subvencija za svako radno mesto Aleksandar Vučić nije sebi stvorio dobru pregovaračku poziciju, onu sa koje može da traži od investitora da radnicima dozvoli makar pauze za odlazak u toalet i mogućnost da organizuju sindikat? To je samo ono što im Ustav Srbije već dozvoljava. Da li je moguće da je Srbija poslednja rupa na svirali i da ne možemo da nađemo bolje poslodavce od Jure i njoj sličnih? A nije tačno da ne možemo, jer ima primera koji to potvrđuju.

Sagovornici Danasa iz nekoliko sindikata tvrde da su nemačke kompanije dobar primer, izdvajaju nekoliko njih - Svarovski, Boš, Leoni. Upravo u Leoniju UGS Nezavisnost ima 900 članova i organizovanje sindikata se od starta nije dovodilo u pitanje.

- U Leoniju imaju kutiju u koju radnici ubacuju primedbe ukoliko ih imaju. Oni kojima se primedba odbaci dobiju po 500 dinara, ali ukoliko bude usvojeno, radnik dobije nagradu od 1.000 do 5.000 dinara - kaže za Danas Milorad Panović iz UGS Nezavisnost.

Međutim, većina kompanija iz "šrafciğer" industrije ne poštuje prava radnika. Panović nereagovanje države naziva "genocidom nad sopstvenim narodom" jer u kompanijama nisu dozvoljeni sindikati, ali se ne poštuju ni osnovna ljudska prava.

- Jura je samo jedan primer, mnogo ih je takvih, Kalcedonija, Golden lejdi, i mnogi drugi. Država ćuti, a treba da se zna da je to problem, jer većina kompanija koje dođu nema ozbiljnu proizvodnju. Ako se desi da im se nešto ne sviđa ili država odluči da poveća porez za 0,1 odsto, oni mogu da se spakuju za 24 sata i odu negde drugde - ističe Panović.

Željko Veselinović iz UGS Sloga kaže da je pogrešno takve kompanije zvati "stranim investitorima", jer oni to nisu.

- Oni ne donose novac, njima država daje subvencije, a oni dolaze ovde jer dobijaju jeftinu manuelnu radnu snagu. U takvim fabrikama, koje ljudi u inostranstvu zovu lešinarskim, u Srbiji radi više od 100.000 radnika. Država im daje novac, gradi hale i ne stoji iza zaposlenih - kaže za Danas predsednik UGS Sloga Željko Veselinović.

Nekada je takvih fabrika najviše bilo u Istočnoj Evropi, napominje, danas ih je najviše u Bugarskoj, Rumuniji, Makedoniji i kod nas.

- Primetili ste da najviše njih ide na jug Srbije, jer je tamo nezaposlenost najveća i logično je da će ljudi najpre pristati da rade za male pare. A država šta radi? Umesto da stoji iza radnika, ona krivi novinare, sindikate i zaposlene da rade protiv države, ne obraćajući pažnju u kakvim uslovima rade građani - ističe Veselinović.

On kaže da su za komunikaciju sa sindikatima otvorene uglavnom samo nemačke i američke kompanije, dok sa svim ostalima postoji problem. Svi posluju po sličnom principu, tvrdi on, sa državom dogovaraju minimalne plate, ljudi prolaze kroz obuku tri meseca, nakon čega ih ostavljaju da rade na ugovor, koji se stalno produžava. Neretko se dešava, napominje Veselinović, da pojedine firme zaposlene menjaju upravo na ta tri meseca, tokom kojih rade besplatno jer su na obuci.

- Država umesto da stane na stranu radnika, ona ne samo da ne pomaže već opstruira. Predlog vlastima jeste da takve kompanije izbace napolje, jer na njihovo mesto mogu da dođu firme koje će više poštovati prava radnika. Ukoliko država uskoro ne bude reagovala, plašim se da može doći do radikalnijih obračuna sindikata i radnika sa onima koji ih ponižavaju - napominje Veselinović.

ASNS: Vlast zatvara oči pred problemima

Razumemo želju i zalaganje Vlade da dovede strane investitore, ali ne razumemo činjenicu da se ne vodi računa o položaju zaposlenih u tim kompanijama, ističe se u saopštenju Asocijacije slobodnih i nezavisnih medija.

- Da li naši građani imaju obavezu poligrafskih ispitivanja, da li oni kojima smo svi dali subvencije imaju pravo da ponižavaju naše građane zabranom odlaska u toalet - navodi se u saopštenju ASNS. Krivac za ovakvo stanje, kako se ističe u saopštenju, jeste vlast, koja zatvara oči pred ovim problemima, koja toleriše kršenje Ustava i zakona i koja ne reaguje na upozorenja da je na snazi apsolutna zabrana formiranja sindikata u ovim kompanijama.

Šta je sa radnicima iz kooperantskih firmi Fijata

Dok se radnici koji odlaze iz Fijatove kragujevačke fabrike još prebrojavaju, potpuno nepoznata sudbina zaposlenih u kooperantskim firmama

Tačan broj radnika koji su, početkom jula, napustili kompaniju Fijat Krajsler automobili Srbija i načini na koji su mnogi od njih navođeni da "dobrovoljno" odu iz fabrike i dalje je nepoznanica, ali u odnosu na to još veća je misterija sudbina prekobrojnih u kooperantskim firmama FCA Srbija - Manjeti mareliju, Džonson kontrolu, Sidžitu i PMC-u.

Sindikat u FCA Srbija, ali i upućena javnost, još i imaju osnova za pretpostavku da je kragujevačke pogone Fijata napustilo između 700 i 750 zaposlenih. Naime, zaključak se izvlači iz informacija koje potiču od menadžmenta da u toj kompaniji, nakon izjašnjavanja o socijalnom programu, umesto dotadašnjih oko 3.200, ima onoliko radnika koliko je predviđeno ugovorom Fijata i države Srbije, dakle 2.433 radnika.

Svi koji su prihvatili program krajem meseca će, kako je zvanično najavljeno, dobiti otpremnine, a one, u zavisnosti od dužine staža, iznose od 4.800 do 12.000 evra.

U Fijatovim kooperantskim firmama, međutim, osim spekulacija da je posle ukidanja jedne proizvodne smene u FCA Srbija prekobrojno oko 600 radnika, ništa drugo nije poznato, niti se iko u Kragujevcu i Srbiji bavi sudbinom i statusom tih ljudi.

Tako se, za početak, ne zna ni koliko je zaposlenih u Manjeti mareliju, Džonson kontrolu, Sidžitu i PMC-u. Ne zna se, nadalje, ni da li ih je minulih dana otpušteno 600, kako se spekulisalo, ili, eventualno, i više, a nepoznanica je i način na koji su ostali bez posla. Ili možda i nije, pošto se (ne)zvanično saznaje da prekobrojnima u kooperantskim firmama, za razliku od radnika FCA Srbija, nije ponuđen nikakav socijalni program. Naprotiv, radnici jedne smene u Džonson kontrolu su, krajem minule sedmice, iz fabrike najureni bez ijednog "cvonjka" i bilo kakve najave da će im, na primer, biti isplaćene nadoknade za godišnji odmor, na šta bi trebalo da imaju pravo.

Tako što moguće je, jer većinu radnika u Fijatovim kooperantskim firmama čine zaposleni na određeno vreme, ili famozni "ugovorci", odnosno oni koji su u tim fabrikama rade privremeno, a na osnovu ugovora sa agencijama za zapošljavanje, ili za iznajmljivanje radnika, koje se tom delatnošću, kako tvrde u kragujevačkom Samostalnom sindikatu,

bave nezakonito, prenosi Danas.

Otpušteni radnici iz Džonson kontrola radili su na osnovu tromesečnih ugovora sa agencijom Adeko, koja kao i Džonson kontrol, nakon otpuštanja, nema više nikakvih obaveza prema onima koji su prošlog petka ostali bez posla.

TV N1/NOVA EKONOMIJA

Radnica 'Geoksa': Priče o pelenama i intervencijama hitne pomoći istinite

Slučaj vranjske fabrike obuće Geoks, u kojoj su se neki radnici ranije anonimno žalili na mobing, mogao bi da ima i sudski epilog, jer nam je u vranjskoj policiji potvrđeno da su prijave radnika nakon istrage prosleđene Tužilaštvu, navodi N1.

U fabrici na optužbe još ne odgovaraju, a javno je o svemu govorila jedino bivša radnica Gordana Krstić, koja je sada u potrazi za novim poslom i zato ne želi da se vidi njen lik.

Gordana Krstić je dobila otkaz i više nije radnica Geoksa, koji je njoj bio treća fabrika.

"Poređenje. Tamo radnici odlaze kući iz privatnih fabrika umorni od posla, a iz Geoksa, oni su psihički umorni", kaže ona.

Razlog su, kaže, uvrede i pretnje kojima su izloženi.

"To je urlanje, dranje, vređanje, psovanje. I onda su ljudi odustajali. Skinu mantil usred radnog vremena, radnice koje nisu mogle to da trpe, neki piju lekove za smirenje, neki kažu: čuti dobro je da imamo i ovo. To je sve jedan začarani krug", priča Krstićeva.

Ona tvrdi da su priče o pelenama i brojnim intervencijama hitne pomoći istinite. Na te optužbe iz fabrike nisu odgovorili. Svatlana Rajačić iz službe ljudskih resursa u telefonskom razgovoru kaže da čekaju uputstvo posle našeg poziva i poruka, ali do sada odgovor nismo dobili. Nisu ni vranjski novinari, koji su prvi objavili ovu priču.

"I to je najbolja potvrda te priče, nema bolje potvrde. Uz to ide i fotografija kada je Vučić otvarao fabriku. Radnici slušaju premijera, a svi su se skunjali, savili glave, prekrstili ruke. Jedna morbidna situacija. Ta fotografija govori o stanju u svim srpskim Geoksima", kaže novinar Vranjskih Radoman Irić.

Radnik 'Perutnine Ptuj' odbio poligraf pa dobio aneks ugovora za lošije radno mesto

Kompanija Perutnina Ptuj je poligrafski testirala 17 radnika, radi interne istrage o krađi unutar društva. Tvrde da je sve učinjeno u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka ličnosti. Ipak poverenik za zaštitu podataka ličnosti, Rodoljub Šabić, se sa tim ne slaže.

Istražujući priču, N1 je našao na brojna zatvorena vrata. Kompanija se do sada oglasila jednim saopštenjem.

Kontaktirali smo više zaposlenih koji su rekli da se plaše da će ostati bez posla ako stanu pred kamere. Jedini uvid o tome kako je izgledalo, dobili smo od radnika koji više ne radi u toj firmi.

On je, kaže, jedan od troje koji su poligrafsko testiranje odbili, jer je smatrao da su pitanja koja bi mu bila postavljena neprimerena.

"Ja sam došao na red, ušao unutra, "Dobar dan – dobar dan", čovek je rekao sedite, ja sam seo, kaže "Da li znaš zašto si ovde?", rekao sam da nemam pojma. Kaže, firma je tražila poligrafsko ispitivanje, pitali bismo te prvo ime i prezime, da utvrdi moju tačnost, da ja to govorim iskreno, i onda bi mi postavili pitanje da li kradem, da li ako znam nekog ko krade, da li bih ga ocinkario, rekao bi glavnim šefovima... Pitao sam da li to može da se odbije, on je rekao da naravno da može, moraš samo potpisati da odbijaš to", ispričao je ovaj, sada bivši radnik Perutnine.

To je upravo ono što je i sama firma juče saopštila, navodeći da su testiranja sprovedena na dobrovoljnoj bazi, bez ikakvih posledica za zaposlene koji su ga odbili. Međutim, sagovornik N1 više nije zaposlen u Perutnini. Tvrdi, u jeku priče o testiranju, dobio je, i odbio aneks ugovora koji je podrazumevao daleko teži i slabije plaćeni posao.

"Dobio sam prebačaj sa mesta gde sam radio na pedeset puta lošije mesto. To je kazneno mesto, to gde se ide. Imao sam rok od osam dana to da potpišem, u suprotnom, dobija se otkaz. Otišao sam po radnu knjižicu i dao sam otkaz", kaže on.

Pojašnjenje šta se zapravo desilo danas nismo uspeli da saznamo ni u slovenačkoj centrali firme. Za Poverenika za zaštitu podataka o ličnosti, pojašnjenje nije ni potrebno, jer tvrdi – zakon je svakako prekršen i rukovodstvo bi prikupljene podatke moralo da – uništi.

"Šta god da je motiv, reč je o nedozvoljenoj obradi podataka o ličnosti...da bi takva obrada ili bilo koja druga obrada podataka o ličnosti bila dozvoljena, potreban je izričit zakonski osnov...da poslodavaac ima izričito zakonsko ovlašćenje, što naravno nije slučaj. U našem pravu samo policija ima pravo na to, samo zakon o policiji spominje preduzimanje takvih mera, a i tada je fakultativna, dakle svako je može odbiti i to bez ikakvih neprijatnih konsekvenci", ističe Šabić.

Perutnina je, inače, jedan od najvećih investitora u Bačkoj Topoli, u kojoj najveći prihodi pristižu upravo iz razvijene mesne industrije. Komentar o poštovanju radničkih prava nismo uspeli da dobijemo ni od predsednika opštine, u čijem kabinetu nam je saopšteno da bi mogao da nas primi – naredne srede.

Sednica odbora za finansije prošla u znaku rasprave oko novih zapošljavanja

Sednica skupštinskog odbora za finansije trajala je više od pet sati, a obeležila ju je rasprava poslanika "mladih" stažom u skupštini i onih iskusnijih. Odbor je raspravljao i o jednom planu i jednom izveštaju, a čini se da im nedostaju duge rasprave u velikoj sali.

"Samo polako, polako, molim vas... Pa ja sam pisao ovaj poslovnik 20 godina, nemojte da me učite, polako...", rekao je na početku poslanik radikala Zoran Krasić.

I zaista, sve je teklo više nego polako. Prva tačka dnevnog reda bila je naizgled jednostavna - finansijski plan Agencije za energetiku Srbije za 2016. godinu. Međutim, Saša Radulović se pobrinuo da se o ovom govori više od dva sata. Od agencije je tražio obrazloženje - zbog čega broj zaposlenih planiraju da povećaju za 13?

"Mislim da bi bilo dobro, odnosno neophodno da napišete za prethodnu godinu koliko ste, na primer sertifikata i licenci izdali, da bi onda mi mogli da procenimo da li je povećanje broja zaposlenih potrebno ili nije", kazao je Radulović.

Kolege iz odbora ali politički protivnici Raduloviću su objašnjavali da je u pitanju finansijski plan, a ne izveštaj o radu, kao i da to nije nadležnost odbora za finansije.

"Saglasnost na broj zaposlenih u agenciji daje Odbor za administrativno-budžetska pitanja sa obrazloženjem 'Idite pa pitajte kolege u odboru, manite bre nas, čoveče, ostavite nas više na miru'", rekao je član odbora Veroljub Arsić.

Govorilo se i o izveštaju o radu Fiskalnog saveta, rastu BDP-a, dugovima i deficitu. Posle više od pet sati, pojedini članovi odbora su odustali od rasprave, uz poruku da verbalnu "municiju treba čuvati za plenum".

Poslanici, ipak, ne moraju da čuvaju municiju za plenum jer će imati sasvim dovoljno vremena da je obnove. Naime, u Skupštini Srbije još uvek se ni ne nazire datum sednice na kojoj bi mandatar trebalo da izloži svoj ekspoze.

Odbor je prihvatio Finansijski plan Agencije za energetiku Srbije (AERS) za 2016. i Izveštaj o radu Fiskalnog saveta za prošlu godinu i uputiće ih parlamentu na usvajanje.

Član Fiskalnog saveta Vladimir Vučković kazao je da je plan smanjivanja budžetskog deficita na 0,5 odsto bruto društvenog proizvoda (BDP) do 2019. ostvarljiv i da je potreban da bi nivo javnog duga, koji je sad daleko iznad zakonske granice od 45 odsto počeo da se kreće silaznom putanjom.

On je kazao i da je niži deficit potreban, jer država dosta izdvaja na kamate, oko 3,5 odsto BDP.

Prema njegovim rečima, Fiskalni savet smatra i da je važno da se istraje i u zamrzavanju plata i penzija, odnosno plata i u narednoj godini, a penzije i u 2018, kako bi deficit pao na nivo od 0,5 odsto BDP-a.

Član Fiskalnog saveta Nikola Altiparmakov kazao je da su osnovne stvari na kojima je savet u prošloj godini radio bila borba protiv sive ekonomije, jer se procenjuje da ona čini 2,5 odsto BDP-a, problemi decentralizacije, dok je velika pažnja posvećena i problemima privrednog rastra.

Poslanik Srpske napredne Stranke (SNS) Veroljub Arsić kazao je da je Izveštaj o radu Fiskalnog saveta u prošloj godini bolji od svih dosadašnjih, dodavši da je potrebno da se prekine više sa praksom "apokaliptičnih predviđanja za Srbiju i njene građane".

Poslanik Srpske radikalne stranke (SRS) Zoran Krasić imao je zamerke na rad Fiskalnog saveta, a jedna od najznačajnijih je bila da to telo nije ulazilo u strukturu nijednog zajma koji je Skupština prihvatila.

Krasić je imao i zamerke na Finansijski plan AERS-a precizirajući da ta agencija koristi državne pare i da mora biti uključemna u javne finansije, što to sada nije slučaj.

On je kazao i da nikome nije krivo što su troškovi AERS-a kako su izneti u planu za 2016, procenjeni na 226 miliona dinara i to što to telo traži dozvolu da zaposli 13 novih ljudi, jer je 10 zaposlenih otišlo, već je naglasio da je potrebno da se jasno kaže da to telo "košta državu".

Prema njegovim rečima, interes da se formira i da AERS ovako radi imaju "samo oni koji su bacili oko na energetske kapacitete Srbije".

Smanjenje budžetskog deficita na 0,5 odsto do 2019. ostvarljivo

Odbora za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava Skupštine Srbije prihvatio je danas Finansijski plan Agencije za energetiku Srbije (AERS) za 2016. i Izveštaju o radu Fiskalnog saveta za prošlu godinu i uputiće ih parlamentu na usvajanje.

Na sednici tog odbora koja je trajala više od četiri sata član Fiskalnog saveta Vladimir Vučković kazao je da je plan smanjivanja budžetskog deficita na 0,5 odsto bruto društvenog proizvoda (BDP) do 2019.

ostvarljiv i da je potreban da bi nivo javnog duga, koji je sad daleko iznad zakonske granice od 45 odsto počeo da se kreće silaznom putanjom.

On je kazao i da je niži deficit potreban, jer država dosta izdvaja na kamate, oko 3,5 odsto BDP.

Prema njegovim rečima, Fiskalni savet smatra i da je važno da se istraje i u zamrzavanju plata i penzija, odnosno plata i u narednoj godini, a penzije i u 2018, kako bi deficit pao na nivo od 0,5 odsto BDP-a.

Član Fiskalnog saveta Nikola Altiparmakov kazao je da su osnovne stvari na kojima je savet u prošloj godini radio bila borba protiv sive ekonomije, jer se procenjuje da ona čini 2,5 odsto BDP-a, problemi decentralizacije, dok je velika pažnja posvećena i problemima privrednog rastra.

Poslanik Srpske napredne Stranke (SNS) Veroljub Arsić kazao je da je Izveštaj o radu Fiskalnog saveta u prošloj godini bolji od svih dosadašnjih, dodavši da je potrebno da se prekine više sa praksom "apokaliptičnih predviđanja za Srbiju i njene građane".

Poslanik Srpske radikalne stranke (SRS) Zoran Krasić imao je zamerke na rad Fiskalnog saveta, a jedna od najznačajnijih je bila da to telo nije ulazilo u strukturu nijednog zajma koji je Skupština prihvatila.

Krasić je imao i zamerke na Finasijski plan AERS-a precizirajući da ta agencija koristi državne pare i da mora biti uključemna u javne finasije, što to sada nije slučaj.

On je kazao i da nikome nije krivo što su troškovi AERS-a kako su izneti u planu za 2016, procenjeni na 226 miliona dinara i to što to telo traži dozvolu da zaposli 13 novih ljudi, jer je 10 zaposlenih otišlo, već je naglasio da je potrebno da se jasno kaže da to telo "košta državu".

Prema njegovim rečima, interes da se formira i da AERS ovako radi imaju "samo oni koji su bacili oko na energetske kapacitete Srbije".

eKapija/NOVA EKONOMIJA

Industrija obuće Boreli iz Sombora otišla u stečaj

Privredni sud u Somboru otvorio je postupak stečaja nad preduzećem za proizvodnju obuće Boreli iz Sombora na osnovu predloga Agencije za privatizaciju.

Sud je pozvao sve poverioce da u roku od 60 dana prijave Privrednom sudu svoja obezbeđena i neobezbeđena potraživanja, dok je istovremeno pozvao i sve dužnike da ispune svoje obaveze prema stečajnoj masi.

Sud je za stečajnog upravnika imenovao Agenciju za licenciranje stečajnih upravnika.

Poverilačko ročište zakazano je za 5. septembar 2016. godine.

Veće tužilaca: Isključiti političare iz profesionalnih tema

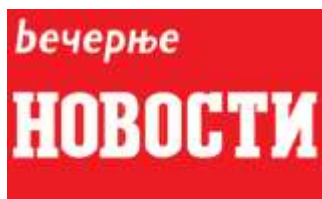
Predsednik Udruženja javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije Goran Ilić rekao je da bilo bi dobro da se i pre promene Ustava uspostave mehanizmi koji bi omogućili da se iz postupka odlučivanja o profesionalnim temama iz rada Državnog veća tužilaca (DVT) isključe aktivni političari.

Ilić dodaje da se to može učiniti zakonom o DVT ili podzakonskim aktom i da će tužioci o tome razgovarati i sa predstavnicima Evropske komisije.

"Mi ćemo u svim kontaktima sa predstavnicima EK insistirati na tome da je za pravilno funkcionisanje tužilaštva neophodno obezbediti samostalnost javnog tužilaštva. Tu je i druga tema o kojoj često

govorimo, promene u našoj krivičnoj proceduri nisu bile praćene obezbeđenjem neophodnih resursa u javnom tužilaštvu i to već ugrožava funkcionisanje javnog tužilaštva", rekao je Ilić.

Protest radnika fabrike "Zastava automobili": Neće stečaj, hoće zarade

Radnici se protive pokretanju stečajnog postupka, jer smatraju da na taj način neko želi da izbegne obaveze prema njima

Nekoliko desetina bivših radnika fabrike "Zastava automobili" protestovalo je u četvrtak ispred zgrade gradske uprave gde je smešten i Privredni sud. Razlog je postupak u ovom sudu za stečajni postupak za ovo preduzeće, čija je osnovna proizvodna delatnost stala dolaskom "Fijata".

Reč je o dugovanjima, odnosno razlikama između pripadajućih i isplaćenih zarada za period od 1997. do 2001. godine. Tvrde da za njih gotovo 300 postoje i sudske presude. Novac u rasponu od

oko 2.000 do 5.000 evra po radniku trebalo je odavno da im bude isplaćen.

Čekovima plaćamo petinu računa

Odloženo plaćanje hrane i kućnih potrepština i dalje primamljivo za većinu srpskih potrošača. Za razliku od kartica, nema kamata, a moguće je robu platiti tek za godinu ili na rate

KUPCI se u Srbiji ne odriču odloženog plaćanja, mada je za trgovce gotovina mnogo prihvatljivija nego kreditne kartice. Svaki peti račun u megamarketima mušterije plaćaju odloženo, a rokovi su sve duži za otplatu, čak i onda kada se kupuje hrana. U situaciji kada prosečna plata godinama kaska za potrošačkom korpom, jasno je zašto naš izum "ček na poček", i dalje ne gubi na popularnosti.

Da li zbog slabijeg prometa ili leta, pojedini srpski trgovci produžili su period početka, pa u nekim radnjama sada iznosi i 360 dana!

Očigledno, besparica je uslovila pad tražnje i promenu strukture kupovine. Odobravanjem početka trgovci praktično sami kreditiraju kupce. Jer, kako kažu, platne kartice znatno poskupljuju proizvod, pa

se mnogi odlučuju ili za ček, ili samo onoliko "koliko su dugi" - za gotovinu.

U maloprodajnim objektima "Merkatora" i "Rode", kao i u prodavnicama tehnike, računani se odlažu čekovima građana na 300 dana za hranu i kućnu hemiju. Za kupovinu kućnih aparata, tekstila i galanterije preko 6.000 dinara, "Merkator-S" je omogućio odloženo plaćanje do 360 dana, u jednakim mesečnim ratama.

U "Maksiju" početak je četiri meseca, odnosno 120 dana, a u "Tempu" devet meseci ili 270 dana. I "Idea" kupcima nudi odloženo plaćanje od 120 dana, bez obzira na iznos kupovine. U DIS-u je početak do 90 dana.

- Slave, Nova godina, početak školske godine, ali sve više i period leta, spadaju u periode kada potrošači više nego uobičajeno koriste mogućnost odloženog plaćanja - kaže za "Novosti" Olivera Ćirković, pi-ar menadžer "Univereksporta". - Potrošačima nudimo 180 dana odloženog plaćanja, za bilo koji iznos kupovine i primamo čekove svih banaka.

Stručnjaci napominju da su čekovi građana omiljeno sredstvo plaćanja potrošača, jer kreditne kartice, čije kamate mesečno iznose i do 2,5 odsto, podižu na godišnjem nivou vrednost računa i za četvrtinu.

Goran Kovačević, generalni direktor "Gomeksa", gde je početak odobren na 200 dana, kaže da je "odloženo plaćanje za hranu dokaz niske kupovne moći i generalne slabosti tržišta". S obzirom na to da banke kontrolišu obim izdavanja čekova i veoma su restriktivne, udeo počeka na tržištu je daleko manji od realnog stanja.

I STR "KREDITIRA" KUPCE

UZ velike trgovačke lance, i male radnje odobravaju kupovinu na odloženo plaćanje. Vlasnica jedne STR radnje kaže da su "zbog pada kupovne moći građana i mali privatnici primorani da kreditiraju potrošače davanjem robe na odloženo plaćanje".

- Situacija u kojoj se nalazimo primorava nas da prodajemo robu na početak na 30 do 60 dana za maksimalni iznos čeka - kažu u STR.

"NOVOSTI" ISTRAŽUJU Dojave komšija otkrivaju stanodavce

Kako će poreznici evidentirati sve vlasnike nekretnina koji ne prijavljuju prihode od kirije. Najavom kontrole nezadovoljne i gazde i podstanari, koji se plaše povećanja stanarina

NAJVIŠE problema zbog novih poteza poreznika koji jure vlasnike izdatih stanova zbog neplaćanja poreza na kiriju imaće stanodavci koji su u lošim odnosima s komšijama. Jer, prilikom kontrole stanodavaca, poreznici neće koristiti ni podatke iz popisa stanovništva, niti postojeću bazu obveznika poreza na imovinu. Za početak, oslanjaće se samo na kontrolu onih koji potpisuju ugovore o izdavanju nekretnine i na dojave komšija i podstanara.

Kada stigne prijava od "savesnog građanina", poput Ilije Čvorovića iz kulturnog filma "Balkanski špijun", po njoj će postupati inspektori Poreske uprave. Još nije poznato da li će oni upadati u stanove za koje se sumnja da se izdaju ili će, poput akcije sa estradnim ličnostima, vlasnici nekretnina biti

pozivani na "saslušanje".

Najavu poreznika o pojačanoj kontroli kao hladan tuš dočekali su i stanodavci i podstanari. Prvi imaju spisak razloga zbog kojih smatraju da je besmisleno njihovo oporezivanje, dok drugi strepe da će se uvođenje harača od 20 odsto prelomiti preko njihovog džepa, jer će im za petinu porasti stanarina. Mada, podstanari očekuju da će im ova mera olakšati pravne zavrzlake, među kojima je najveća prijava boravka.

Stanodavci kažu da bi većina njih plaćala porez, ali tvrde da je stopa od 20 odsto previsoka.

- U svim državama u regionu porez je do 12 odsto - navodi Dragan Cvjetičanin, predsednik Udruženja stanodavaca Srbije. - Ljudi kažu da bi i izdvojili novac da plate da je u pitanju manja suma. Smeta nam i to što se od nas očekuje da porez platimo kvartalno i unapred, a ne znamo da li ćemo naplatiti kiriju za taj period. Nije ovo američki film pa da mi

izdajemo cele zgrade, već je više od 90 odsto nas sitnih stanodavaca koji nekretninu izdaju samo da bi pokrili osnovne troškove, Infostan i ostalo.

Cvjetićanin navodi da postoje stanodavci koji su uredno plaćali ovaj porez, ali su se "opekli".

- Uglavnom su to stariji ljudi koji poštuju sve propise, ali su prestali da plaćaju porez onog momenta kada su dospeli na sud - priča naš sagovornik. - Podstanari su im ostavili nagomilane račune, i kada su ih tužili, u 99 odsto slučajeva dobili su sporove. Međutim, problem je u tome što nisu mogli da naplate svoja potraživanja. Ima i mnogo kreditno zaduženih, koji izdavanjem namiruju ratu.

IZVRŠITELJ ZA KARMIN

DA je odnos između stanodavaca i podstanara komplikovan i nedovoljno uređen, svedoči i primer predsednika Udruženja stanodavaca, kome su na vrata pokucali izvršitelji zbog podstanarskog neplaćenog ceha za kozmetiku.

- Nekadašnja stanarka je naručila šminku za 1.800 dinara i nikada je nije platila, a pošto je kompanija potraživanje predala izvršiteljima, oni su od mene tražili 15.000 dinara, jer se ona u međuvremenu odselila - objašnjava Cvjetićanin. - Pošto je napustila zemlju, uspeo sam da se dogovorim sa njenim ocem da on izmiri račun. Tu sreću, međutim, nemaju mnogi kojima ostanu dugovi.

BIZNISMENI

STANODAVCI se plaše da će i ovog puta "nastradati" oni koji izdaju po jednu nekretninu, da prežive, a da će oni koji su razvili biznis od izdavanja i po deset stanova proći nekažnjeno. Smatraju i da bi poreznici trebalo prvo da zakucaju na vrata onima na čije se ime vodi najviše kvadratnih metara. Takvi na ime kirija mesečno uberu i po nekoliko prosečnih plata.

EPS, koliko koštaju nestandardne usluge

Od početka meseca "EPS Distribucija" snizila je cene takozvanih nestandardnih usluga koje pruža građanima. To su usluge koje se uglavnom rade na zahtev građana, i njihova cena je sada jedinstvena u celoj zemlji.

U nestandardne usluge spada vanredna kontrola ili očitavanje brojila i taj trošak sada je od 20 do 30 odsto manji. Jedna od najčešćih usluga – ponovno uključenje struje dužnicima na brojilu, košta duplo, a negde i tri puta manje. Ako je isključenje na brojilu cena je oko 1.000 dinara, a na banderi oko 4.000.

Predrag Matić iz "EPS Distribucije" kaže da to nisu nikakvi novi nameti građanima, jer su te usluge i ranije vršene i naplaćivane.

"Međutim, Zakonom o energetici prvi put je stavljeno 'EPS Distribuciji' da definiše nestandardne usluge i propiše cene tih usluga. Cenovnik je jedinstven za celu teritoriju Republike Srbije, objavljen je na sajtu 'EPS Distribucije' i dostupan je svima i svi ga mogu videti", kaže Matić.

Cena priključenja na mrežu je nepromenjena, ali su znatno pojeftinili troškovi izdavanja uslova za projektovanje i priključenje novih potrošača.

"Za najobičniji objekat sa jednim brojilom bile su 6.900 dinara, sada su 4.000, za kolektivno stanovanje od pet do 64 brojila bile su 13.800 dinara, a sada su 9.300 dinara", rekao je Matić.

Sve nepravilnosti i nepoštovanje novog, povoljnijeg, cenovnika usluga na terenu građani treba da prijave lokalnim distribucijama.

Ukoliko se utvrdi da potrošači nisu odgovorni za greške u obračunu ili probleme sa brojiлом, trošak će snositi Elektrodistribucija, tako što će im plaćeni iznos refundirati.

NEVASPITANI: Prodavcima u Srbiji fali lepo vaspitanje, ali dobro poznaju proizvode

Prodavci u Srbiji mogu da se pohvale dobrim poznavanjem proizvoda koje prodaju, trude se da utvrde potrebe i želje kupaca, ali im nedostaje lepo vaspitanje.

Ovo su, između ostalog, rezultati istraživanja Agencije za istraživanje tržišta "Masmi", koja je metodom "tajne kupovine", ocenjivala usluge koje pružaju prodavci u 800 objekata u svih šest zemalja bivše Jugoslavije.

Po kvalitetu usluga koje pružaju, prodavci iz Srbije (72 odsto od maksimuma) zauzeli su treće mesto, iza slovenačkih (77 odsto) i hrvatskih kolega (76 odsto). Nešto lošiji rezultat ostvaruju zaposleni u Makedoniji (71 odsto), dok su najlošije ocenjeni zaposleni u Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini (obe sa 66 odsto).

"Kupci-špijuni" su ocenili da se prodavci u Srbiji (94 odsto) mogu pohvaliti dobrim poznavanjem proizvoda. Oni u regionu prednjače u tome što se u velikoj meri (76 odsto) trude i da utvrde potrebe i želje kupaca. Međutim, i pored tog dobrog rezultata, manji broj njih (ispod 40 odsto) se trudi da osim onoga po šta je kupac došao, ponudi i neku drugu vrstu proizvoda ili neku drugu robu.

Takođe, rezultati su pokazali da prodavcima u Srbiji često nedostaju osnove lepog vaspitanja, pošto se skoro polovina zaposlenih ne zahvali mušteriji na na poseti ili kupovini, dok oko 20 odsto njih ne pozdravlja kupca po ulasku u prodajni objekat.

Kada je u pitanju kvalitet usluge u pojedinačnim delatnostima, Srbija je manje-više jednaka sa ostalim zemljama u regionu. Najlošiji nivo kvaliteta usluge pokazuju zaposleni u supermarketima i prodajnim objektima telekomunikacionih kompanija, dok su među najboljima zaposleni u auto salonima, turizmu i ugostiteljstvu i uslužnim delatnostima.

Podaci su pokazali i da zaposleni u Srbiji iz godine u godinu dobijaju sve bolje ocene kvaliteta usluga, posebno za utvrđivanje potreba i želja kupaca.

Jeremić teći u trci za prvog čoveka UN, najgora kandidatkinja Hrvatske

Nakon prvog kruga glasanja za generalnog sekretara UN, kako pokazuju neformalni rezultati, vodi bivši portugalski premijer Antonio Gutereš, dok je na drugom mestu nekadašnji slovenački predsednik Danilo Tirk, javio je u četvrtak AP.

Treće mesto dele troje kandidata - bivši šef srpske diplomatije Vuk Jeremić, Bugarka Irina Bokova koja je na čelu UNESCO i bivši šef makedonske diplomatije Srđan Kerim, navodi AP pozivajući se na dvoje diplomata koji su tražili da ne budu imenovani.

Savet bezbednosti UN od 15 članova odlučio je da ne objavljuje rezultate tajnog glasanja o 12 kandidata od kojih će jedan od 1. januara naslediti Ban Ki-muna, navodi AP.

Bivša novozelandska premijerka Helen Klark je četvrta, a na petom je kandidatkinja Argentine Suzana Malkora, rekly su

diplomate.

Bivša hrvatska ministarka spoljnih poslova Vesna Pusić dobila je 11 "obeshrabrujućih" glasova, najviše od 12 kandidata, navode diplomate.

Vučić: Ovo je naš prelomni trenutak, šalžite tim

Premijer u tehničkom mandatu Aleksandar Vučić rekao je predstavnicima Svetske banke u Beogradu i MMF-a, da je ovo prelomni trenutak za oporavak domaće ekonomije

Vučić je na sastanku zahvalio Svetskoj banci na velikoj pomoći i želji da Srbija bude makroekonomski uređena zemlja na putu razvoja i prosperiteta i naglasio da su rezultati koje Srbija ima iznad proseka i da suficit budžeta to i dokazuje, saopštila je vladina Kancelarija za saradnju sa medijima.

Šef kancelarije Svetske banke u Beogradu, Toni Verhejen, izjavio je da Srbija postiže izuzetne rezultate u odnosu na postavljene ciljeve, posebno naglasivši jačanje investicija u privatnom sektoru kojima su doprineli i pozitivni trendovi na fiskalnoj strani.

Jedna od tema razgovora bila je potreba da se usvoji plan optimizacije zaposlenosti EPS-a i analiza opšteg stanja u ovom preduzeću, na čemu insistiraju obe međunarodne finansijske institucije.

Na sastanku se govorilo i da je okončana ekspertska misija Svetske banke, te da je razmatrana i realizacija plana finansijske konsolidacije EPS-a koji je usvojen juna prošle godine.

Predsednik Vlade istakao je da Srbija ima najveći rast BDP-a u regionu na kraju prvog polugođa ove godine, kao i najveći rast u Evropi.

On je zamolio obe finansijske institucije da pošalju tim eksperata u Srbiju koji će, zajedno sa domaćim ekspertima, doprineti definisanju efikasnih mera za povećanje stope rasta bruto domaćeg proizvoda i u godinama koje su pred nama. Vučić je ukazao na važnost infrastrukturnih projekata i pravovremenog donošenja Zakona o finansiranju lokalne samouprave, pre započinjanja procesa pripreme budžeta za narednu godinu.

Sastanku su prisustvovali i ministar finansija Dušan Vujović i ministar rudarstva i energetike Aleksandar Antić, navedeno je u saopštenju.